

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת עבודה זרה

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיה.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובב"א
טל: 571-2016 (02)

פ"ב אין מעמידין

גמ' כב. - כה :

אין מייחדין בהמת ועופות ישראל עם גוי [חשודין ארביעה (רש"י - לפני עור) ולא מירתת מיהודי להפסיד שכרו] ועם גויה [גוים מצויין אצל נשי חבריהן ורובעה]

קונים בהמותיהם לקרבן [רב - גוי חס על נקיבות שלא תעקר (לר' יוחנן בפחותה מבת ג'), על זכרים שלא יכחיש, גויה מרתתא דמיגרי אחריה; רבינא - בדיעבד לא חיישינן; ר' פדת - כרבנן] כל צאן קדר יעלו [אבל לר"א חיישינן חוץ מגר תושב]

אסור לאלמנה לגדל כלב, ת"ח לא יתאכסן אצלה

פרה אדומה קדשי בדק הבית (לפדייה, להכשר יוצא דופן לר"ש) אבל נרבע ונעבד פסול [כי משחתם בהם = מום במ]

שילא - לר"א אפי' אין חשש נרבע דשמרו אותה/אמה (למ"ד דר"א פוסל ולד חולין שנרבע) משנוצרה, מ"מ אין קנין פרה אדומה ומלאכת המשכן מגוי [בנ"י ויקחון] אלא דרך סרסור ישראל

{ עד היכן כיבוד או"א - דמא בן נתינה, נולדה לו פרה אדומה; לעת"ל אוה"ע גרים גרורים; ארונה גר תושב היה }

עולה נקבה כשר בבמת יחיד

{ וישרנה הפרות - אמרו שירה, רוני רוני השיטה; וידום השמש ליהושע - מח' אי 48/36/24/12 שעות, חמה עמדה למשה במלחמת סיחון ולנקדימון, ספר הישר - בראשית/דברים/שופטים, בני יהודה מושכי קשת }

איסור יחוד ישראלית עם גוי אפי' בלי חשש שפכ"ד (ר' ירמי' - חשובה למלכות, רב אידי - כלי זיינה עליה) אפי' אשתו עמו [אינה משמרת]

איסור יחוד עם גוי משום שפכ"ד בדרך - טופלו לימינו (במקל - לשמאלו), ישראל למעלה, ירחיב לו הדרך

{ לסתים דא"י - אשרי ר"ע ותלמידיו שלא פגע בהן אדם רע מעולם, רב מנשה החריס גנבים בבבל כ"ב שנה }

רש"י כב: - כה :

מוקצה - לרש"י - יחדהו לתקרובת ע"ז לבד

נחבשה לעכו"ם ע"י ממון מותרת - לרש"י - באשת ישראל

נ"מ בין ר' ירמי' ורב אידי באשה חשובה בין אנשים ושאינה חשובה בין הנשים - לרש"י - קרובה למלכות שמכוערת לר' ירמי' מותרת ליחוד

גמ' כו. - כז :

אסור ליילד או להניק גוי [בן לע"ז] אבל מותר ליילד בשכר בחול [איבה בלי אישתמוטי] מילדת או מינקת גויה - ר"מ - אסור [חשודין אשפכ"ד] לחכמים מותר בישראליות על גבה

לא מעלין (רש"י - או לרפאות בחנם) ולא מורידין - גוי, רועי בהמה דקה שלהן מורידין - מין (לרש"י - כומר), מסור (גי' ברש"י - לשקר),

מומר להכעיס לר' יוחנן (= מין) ומח' רב אחא ורבינא

מעלין מומר לתיאבון [השבת גופו]

ר"מ - גוי לא ימול [חשוד אשפכ"ד, כרות שפכה] חוץ מרופא מומחה, לרבי מ"מ פסול [ואתה את בריתי תשמור (רש"י - ולזרעך אחריך), לר' יוחנן - המול (המל) ימול]

חכמים, ר"י - באחרים עומד על גבו מותר

כותי - לר"מ ור' יוסי כשר [המול ימול], לר"י פסול [לה' המול - ולא לשם הר גריזים]

אשה - לרב פסולה [ואתה את בריתי תשמור - לאו בת מילה] (וצפורה אמרה לאחר, רק התחילה)

לר' יוחנן כשרה [המול ימול - כמאן דמהילא]

רש"י כו: - כז.

משמעות רש"י דס"ת דמומר להכעיס ישרף למ"ד מין הוא

מילה לשמה (לר"י) בגוי - לרש"י - אדעתא דישאל שא"ל "מהול"

גמ' כז. - כט.

רפואה מגוי אסור, חוץ: מלבהמתו, "סם פלוני יפה" [לא מרע נפשי], ודאי ימות [לחיי שעה לא חיישינן], ר' יוחנן - מכה שאין בו סכנה (לרש"י - רב יהודה חולק), ולל"ב דר' יוחנן אף מכה חיצוני שיש סכנה (ע"ג יד ורגל, בעי אומד אם יחיה, מכת חרב), וספק בככי (לרש"י - חניכיים) ושיני, אדם חשוב [רש"י - ירא ממלכות], במומחה

רפואה ממין אסור אפי' לחיי שעה [נמשך בתרייהו]

{ אשריך בן דמא שגופך טהור ויצתה נשמתך בטהרה, חויה דרבנן לית לי' אסותא כלל }

מעלין אזנים בשבת - ב' לשונות אי רק בסם או רק ביד, עין שמרדה - כוחלה בשבת

אין מסתפרין מגוי [שפכ"ד] - ר"מ - בכ"מ אלא במראה [נראה כאדם חשוב]

חכמים - ברה"ר, לרב חנא ב"ב - אף בשבילי רה"ר מותר

לא יספר גוי ג' אצבעות סמוך לבלוריתו

גמ' כט: - לא:

יין נסך אסור בהנאה [זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם - כזבח [זבחי מתים - כמת [שם שם מעגלה ערופה [כפרה כקדשים]]]]

חומץ, יין מבושל שלנו מספיק חותם א' [לא מנסכי ולא טרח להחליף]

אין גילוי: יין מבושל, יין מזיג טובא, רבא - אקרים (רש"י - התחיל להחמיץ) אחר ג' ימים (ונהרדעי חולקין), תוסס (מגתו) לג' ימים, טיף טיף תדיר [רש"י - בורח], פי תאנה וענבים, נתיישן או החמיץ או נתייבש (לה). [ארס מעכב]

יש גילוי: יין מזוג להל', מים, כותח הבבלי כשיש נקורי, אבטיח, אפי' ישן עליהן, אפי' לא מתו הראשונים [ארס בחור שוקע], מח' רב ושמואל בבית אלמנה, גוי

מים מגולים אסור בשפיכה ברה"ר, רביצה, לטיט, רחיצה (לאחרים - מותר במקום שאין סדק), ישקה רק לשונרא שלו [כחש דהדר]

יין נסך מטמא טומאה חמורה [רש"י - היקש למת] בכזית,

סתם יינם - טומאת משקין ברביעית (לרש"י - בנגיעת שרץ)

יין ברשות גוי - בר קפרא, ר"א (להל') - בחותם א' או מפתח מותר בשתיה

ר"י בן בתירא, חכמים - חותם א' להנאה [נגע אינו נסך, לא כל הימנך לאסור ייני], חותם בתוך

חותם לשתייה, לר' אלעזר - לל"ק שאר דברים בחותם א', לל"ב - ב' (לר"ת - בחבי"ת) ויין אפי' ב' לא (ור' יוחנן חולק)

חותם בתוך חותם - מכסה שריקא וחתימא, דבוקה וכיסוי מהודק, קשר פנימי למטה וחיצוני למעלה, כייף קשר לתוכו וקושר

יין ביד כותי בעי הכרת חותם

חוץ מבעיר לר' זירא, בין הגיתות לר' ירמי' - מספיק סתומה אף בסמוך לגוים

ציר ומוריסי ביד גוי בעי הכרת חותם

שכר גוי אסור [לר' יצחק משום חתנות אא"כ מוציאו לחוץ, לר"נ - משום גילוי במקום שמצלו מים (רב - רק לחולה [כשות קלי לארס])]

רש"י כט: - לא:

יין ביד גוי אסור בהנאה - לרש"י - דלמא נסכו

לרש"י - משקין מקבל טומאה ברביעית

לר"א, להל' - לרש"י - בגוי כשאינו חוזר ורואה להכיר חותמו בעי חותם בתוך חותם [לא מירתת]

גמ' לב. - לג.

חרס הדרייני (בלוע ביין חזק) אסור בהנאה
ומח' ר' אלעזר ור' יוחנן ברוצה בקיומו ע"י ד"א (לסמוך כרעי המטה)
אם מותר (חוץ מנודות [שמא יתפרנו ע"ג נודו])
או אסור (חוץ מקנקנים [איך איסור בעין])
להל' אסור

לר"ג שותין יין מנוד של גוי

עורות לבובין (קרוע כנגד הלב מחיים) אסור [תקרובת] - בעגול ויש קורט דם או נמלח

בשר לפני כניסתו לע"ז - למשנתנו מותר, לר"א אסור [סתם נשחט לע"ז]
ביציאתו - ר"ע ור"י בן בתירא - אסור בהנאה ומטמא באהל [זבחי מתים - כמת]

מו"מ להולך לע"ז - עם גוי אסור [רש"י - מודה לע"ז (וקונה לתקרובת)]
עם ישראל מותר [הדר בי' חוץ ממומר]
בחזרה - עם גוי מותר [מה דהוה הוה] חוץ מחבורה [יחזור], עם ישראל אסור [אביק בה]
להולך ליריד (שוק ע"ז) מותר,
בחזרה ישראל אסור [דמי ע"ז], גוי מותר [מכר גלימא]

גמ' לג. - לד.

נודות (עור) וקנקנים (חרס) חדשים בלי זפת מותרין
ישנים או מזופפים של גוי, שלנו ביד גוי - ממלאין מים מעל"ע ג' ימים או ציר
ומוריים (רש"י - מיד) או כבשן מבחוץ עד שנרפא הזפת או לאחר י"ב חודש
ומח' אי מותר להשתמש לשכר בלי הכשר

גוי שמתין זפת לנוד - ר"פ - בעי ישראל על גבו שהגוי לא יתן יין וישראל אחר יתן יין
רב זביד - אפי' גוי יתן יין [כמים לטיט]

כלי נתר (מחפורת של צריף), חרס שהשתמש בחמין - אסורין עולמית

כוסות (רש"י - חרס ולא מכניסין לקיום) ששתי גוי פעם ראשון ושני אסור, ג' מותר [רש"י - חדשים עדיין רכיכי
ובלעי]

כלים דלא בלעי טובא משכשכין במים

חרס ירוק מצופה (לרש"י באבר) בולע יין לרב זביד [צריף] ומרימר חולק, וכשיש בקעים אפילו שחור
ולבן אסירי

רש"י לב: - לד.

לרש"י - נודות חדשים מותרים אפי' נתן בהם יין - דלא הכניס לקיום (ולקיום אפי' פעם א' אסור), אבל
חרס או מזופפת חדשים בלעי טובא ואסורים מיד

לא מהני הסקה מבפנים - לרש"י - דנשר זפת לפני ליבון

לרש"י - אם השהה מים בחרס חדש, שוב אין יין נבלע

תענית שעות - לרש"י - כשלא טעם גם חצי הראשון

לרש"י משה היה זר אצל בגדי כהונה

גמ' לד. - לה:

חרצנים וזגים, שמרים דגוי אסורין בהנאה חוץ מיבשין אחר י"ב חודש לחכמים דר"מ דמותרין באכילה

לר"מ מוריים אסור בהנאה [מערבין יין], חוץ משל אומן בנתינת מים ומלח פעם ראשון ושני [נפיש
שומנו ולא מערבין (רש"י - דמקלקלו)] ויין ביוקר

לחכמים מותר בהנאה [אין האיסור בעין, לח: - רק לעבורי זוהמא]

לר"מ גבינת אונייקי אסור בהנאה [ר"ל - חייש לקיבת (חלב קרוש) רוב עגלים של העיר לע"ז (אבל במיעוט לע"ז ועגלים מיעוט הבהמות לא חייש ר"מ) ופרש שמעמיד כבעין]
לחכמים אסור באכילה [ריב"ל - גזירה משום גילוי, ר' חנינא לרש"י - חשש עירב חלב טמא שנשאר בין הגומות, שמואל - מעמידין בעור קיבת נבילה [רש"י - לאו פירשא], רב אדא ב"א - מחליקין בשומן חזיר, רב חסדא - מעמידין בחומץ, רנב"י - בשרף הערלה], ולא בהנאה

{ אמרה כ"י עריבים עלי דברי דודיך יותר מיינה של תורה; לא מגלים טעם גזירה עד י"ב חודש }
שוחט לזרוק לע"ז - לר' יוחנן אסור בהנאה [מחשבין מעבודה לעבודה], ולר"ל מותרת
פרש מע"ז אסור [ניחא בנפחיה, לא ידבק בידך מאומה] משא"כ שור הנסקל [לא ניחא, בשרו]
{ ת"ח מגולה (מלמד) ריחו נודף ודברים שמכוסין מתגלין לו ומלאך המות אוהבו ונוחל ב' עולמות }

רש"י לד:

לרש"י - לר"ל דשחיטה בסוף, נאסר באומר בגמר זביחה הוא עובדה

גמ' לה: - לז:

איסור חלב עכו"ם [עירב מטמא], לתי' א' - אפי' לגבינה [נשאר בין הגומות]

יש מ"ד פת פלטר מותר

חוץ: ר' חלבו - כשיש פלטר ישראל, ר' יוחנן - בעיר [חתנות]

שמן עכו"ם [רב - דניאל גזר בעיר (רשב"ם - לפתן) וב"ש וב"ה בשדה, שמואל - פליטת כליהם]
ור"י נשיאה התיר [לרב - אין רוב הציבור יכולין לעמוד ולא פשט איסורו, לשמואל - נ"ט לפגם מותר]

איסור חתנות - ז' אומות [לא תחתן],

שאר גויה [רשב"י - כי יסיר, י"ח דבר]

זנות - גוי וישראלית [ב"ד של שם], ישראל וגויה [בפרהסיא - הללמ"ס,

בצנעא - ב"ד דחשמונאי - משום נדה, שפחה, גויה באישות, אשת איש/יונה (בכהן)]

יחוד [י"ח דבר - משום ע"ז]

יחוד עם ישראלית - ערוה [בן אמך - רק עם אִם], פנויה [ב"ד של דוד]

לר"נ בר יצחק - גזרו ב"ח דבר על בנותיהן נדות מעריסות

גזרו על גוי בן ט', גויה בת ג' טומאת זיבה [משכב זכור]

גט מעכשיו (ולר' יוסי זמן שטר = מעכשיו) אם לא באתי עד י"ב חודש ומת - ספק אם צריכה לחכות י"ב חודש

גט כשתצא חמה ומת - רש"י - לרבנן פסול, לר' יוסי ספק [כמהיום ולאחר מיתה]
ע"מ שתצא - כמעכשיו אם תצא וכשר

אם תצא - לר"י נשיאה כשר [כר' יוסי], לרבנן דר"י פסול [דלא כר' יוסי]

יוסי בן יועזר: אייל קמצא (חגב) כשר (לר"פ - הגם דראשו ארוך, לעולא - הגם דכנפיו חופין רובו ע"י הדחק)

משקין בבית מטבחיים - רב - לא מקבל טומאה [לא גזרו]

שמואל - מדאורי' מקבל, אבל אינו מטמא

מורין דספק טומאה ברה"ר טהור - ר' ינאי - יחמיר ויטבול

גמ' לח. - לט:

בישול עכו"ם [רש"י - שמא יאכילנו דבר טמא, רש"י במשנה - חתנות, אסמכתא - אוכל בכסף וכו' ומים - כמים שלא נשתנו מבריתן ע"י האש]

ומותר: (1) בקליות [לא נשתנה מבריתן], (2) סורא - נאכל חי (חוץ מע"י הדחק),

(3) פומבדיתא - (ר"ת - או) אינו נאכל אשולחן מלכים ללפת הפת (דגים קטנים, פטריות, דייסא),

(4) לא נתכוין לבישול, (5) מקרב בישול, (6) ישראל קירב בישולו,
(7) פת שישראל הסיק או אפה (הכניס) או חתה, (8) כבר כמאכל בן דרוסאי, (9) דג מליח וביצה
צלוייה (רש"י - אוכל בלוע) לחזקי' ובר קפרא (לרב יוחנן אסורין), (10) חליטה לשכר
כבשין דגוי שדרכן לתת יין או חומץ אסור באכילה, ומותר בהנאה לחזקיה באינו ידוע, לר' יוחנן אפי'
בידוע אפי' לר"מ [לא ידיע ממשן]

עתידי סנפיר וקשקשת ליגדל/להשיר - כשר

חמור דים מותר, שור דים אסור

איסור קורט של חילתית דגוי [נחתך בסכין ואגב חורפי' השמנונית ממתיקו - כנ"ט לשבח]

חבר שמת - אשתו ובני ביתו ועבדו בחזקת חבר עד שיחשדו

אשת/בת/עבד דע"ה שנשאת לחבר צריך קבלת חברות,

דחבר לע"ה - לר"מ א"צ, לר"י ור"ש ב"א צריך

רב - תתיכת דג, בשר, יין, תכלת בעי' ב' חותמות [רש"י - דמיהן יקרים] (לרש"י - בגוי)

חילתית, מורייס, פת, גבינה בחותם א' [לא טרח ומזייף]

חנוונים בסוריא חשידי אלפני עור אא"כ נתארח אצלו או שגר לו [משלו] או מומחה

איסור אכילת מלח שלקונדיית (נחתומי רומי) -

לר"מ שחורה, לר"י לבנה, לר' חנינא ב"ג שניהם [עירוב דגים טמאים]

רש"י

רש"י במשנה - כשלא ניכר דג טמא שנתערב, חוששין לא' מאלף

גמ' לט: - מ:

ישראל יושב בצד חליבת גוי מהני אע"פ שאינו ראהו [מירתת]

משקה שמנטפת מענבים - בבוצר לגת הוכשר, א"צ למשקה לא הוכשר

דגים של טרית - לגופן בעי' ראש עגול ושדרה דכאו"א ניכר, או בא' מהן בחתיכות שוות (רש"י - מתחברות)

לצירן - לרב הונא ראש ושדרה, לר"נ או או

רב הונא בר חנינא מכשיר כל שבספינה ע"י קשקשים בשכיחי - מח' אי צירן או אף גופן,
ורבא חולק [לרש"י - עירוב טמאין]

סימן כילבית (גודלת רק בציר דגים טהורים) - לרש"י באחד, ובחבית פתוחה בעי' ב' [אולי מעלמא נפל]
ובפתוחות די כילבית בא' החביות [אזלו לעלמא]

קירבי דגים וביצים שנימוחו לר' זירא ורבא בעינן מומחה, או לרב יהודה "אני מלחתים",
לר"נ - שיראה לך הדגים

סימני ביצי דגים כבעוף - כודרת (מתקצרת) ועגולגלת (מצדיה), ראש א' רחב והשני חד, חלבון מבחוץ
וחלמון מבפנים,

לר' דוסתאי אין ביצים לטמא

שילפוחא (bladder) דג טהור רחב וחד

ר' יוסי אוסר זיתים דרפו כ"כ שגרעינתו נשמטת [רמו יין]

החנונים נותנים יין בחגבים, קפריסין, קפלוטות, יין תפוחים, אבל מאוצר מותרין

כהן החשוד למכור תרומה - הבא מאוצרו מותר [מירתת שרבנן יפקירו כולו]